

Publikace právních předpisů

JUDr. Lukáš Králík, Ph.D.

seminář

AR1A37 PRÁVNÍ DĚJINY 19. A 20. STOLETÍ
Ústav pomocných věd historických a archivnictví FF MU

Obecné základy

- dostupnost práva - zdroje práva – texty právních předpisů
- předpis x právní předpis
- vyhlásování předpisů x publikace
- publikační prostředek x publikační list (promulgační)
- sbírka předpisů x zákoník

- tzv. *přirozeněprávní princip*
- tzv. *imperativní mandát* - bez nutnosti vyhlášovat zákony – znalost skrze poslance v parlamentu - Anglie
- princip formální publikace versus princip materiální publikace
- materiální publikace – vyhlášení – různé způsoby – obyčejově – ústně, vyvěšení, vybubnování atd.
- české prostředí - společné zákonodárství pro české země a rakouské země, resp. celou monarchii rakouskou, od poloviny 18. století - nemělo oporu v žádném formálním právním aktu

Historie sbírek právních předpisů v českém prostředí

- souborné sbírky celostátního zákonodárství - období centralizace
- forma sbírek - soukromé, polooficiální (poloúřední) a oficiální (úřední)

První celomonarchické sbírky (sebrané sborníky) - soukromé

1. tzv. *Sbírka zákonů Marie Terezie* (1740 -80) – vydána 1786
2. tzv. *Sbírka zákonů Josefa II.* (1785 - 90)
3. *Sammlung der Leopoldinischen Gesetze* (1790-1792) - autor J. Kropatschek (Kropáček)

První poloúřední sbírky – s licencí od úřadů

- tzv. *Sbírka zákonů soudních* – zkratka „Sb.z.s.“ - „J.G.S.“ – od 1786
Sbírka pokaždé začínala novým číslováním svazků, novými publikačními čísly s novým panovníkem.
- tzv. *Sbírka zákonů politických* - „Sb.z.pol.“ a „P.G.S.“ - od 1792
- tzv. *Sbírka zákonů provinciálních (Provinzialgesetzsammlung)* - oficiální název zněl *Sammlung der Gesetze fuer ... a název dané země* - od 1819 pro jednotlivé země monarchie

Historie sbírek právních předpisů v českém prostředí

Revoluce v publikaci po 1848

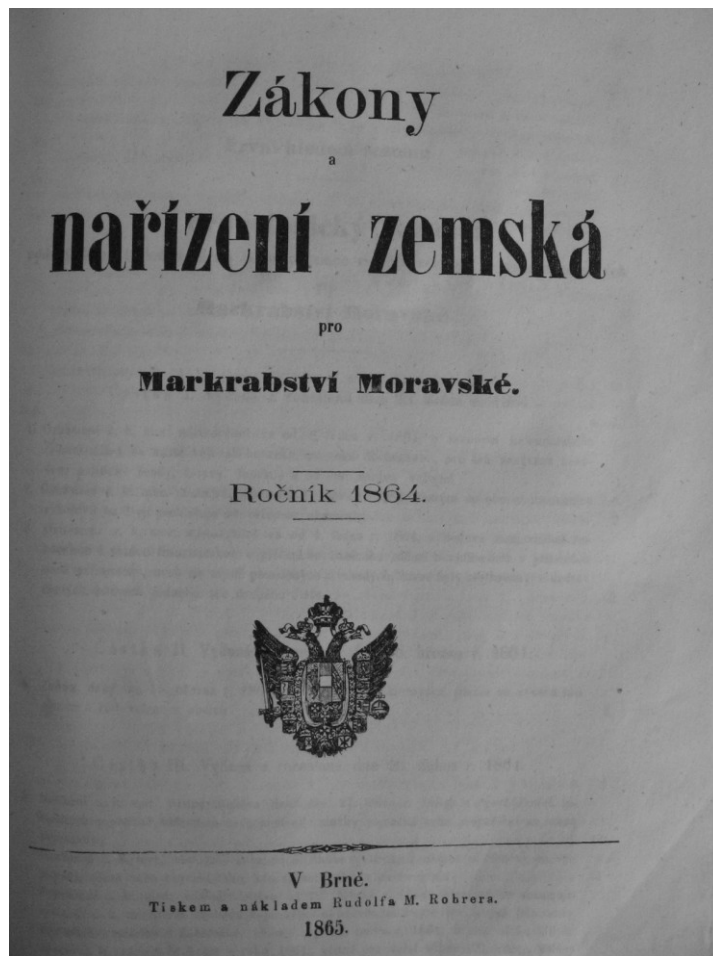
- tzv. první publikační patent ze 4. března 1849
- zřízen tzv. říšský zákoník – „**Obecný zákoník říšský a věstník vládní**“
- zrušeny všechny ostatní dosavadní sbírky
- zaváděl jediný oficiální způsob vyhlašování (na základě principu formální publikace)
- Jediná originální verze (jazyková) – německá x česká – pouze úřední překlad!

Oficiální (úřední) sbírky

- první v historii – Obecný říšský zákoník (vznik 1849 – konec 1918) – centrální vládní sbírka
- + „**Zemské zákoníky a věstníky vládní**“ – pro jednotlivé země - (vznik 1849 – konec 1948)
publikovaly předpisy podzákoné zemské + republikovaly se předpisy z říšského zákoníku, např.:
 - *Český zemský zákoník*
 - *Moravský zemský zákoník*
 - *Slezský zemský zákoník*

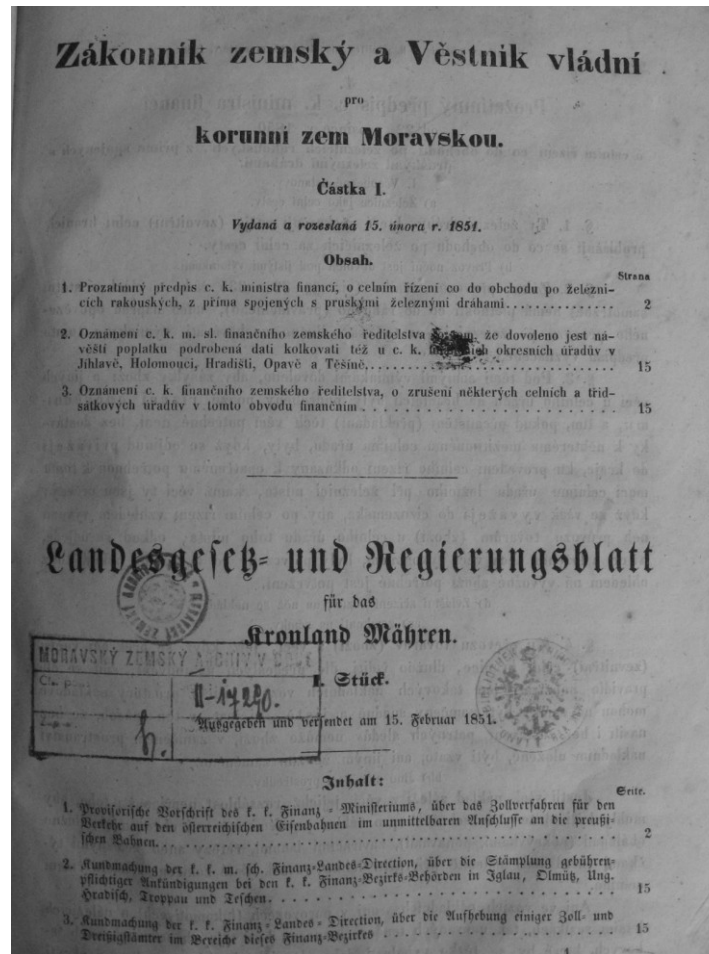
Moravský zemský zákoník, ročník 1864

titulní list sbírky

Moravský zemský zákoník, ročník 1851

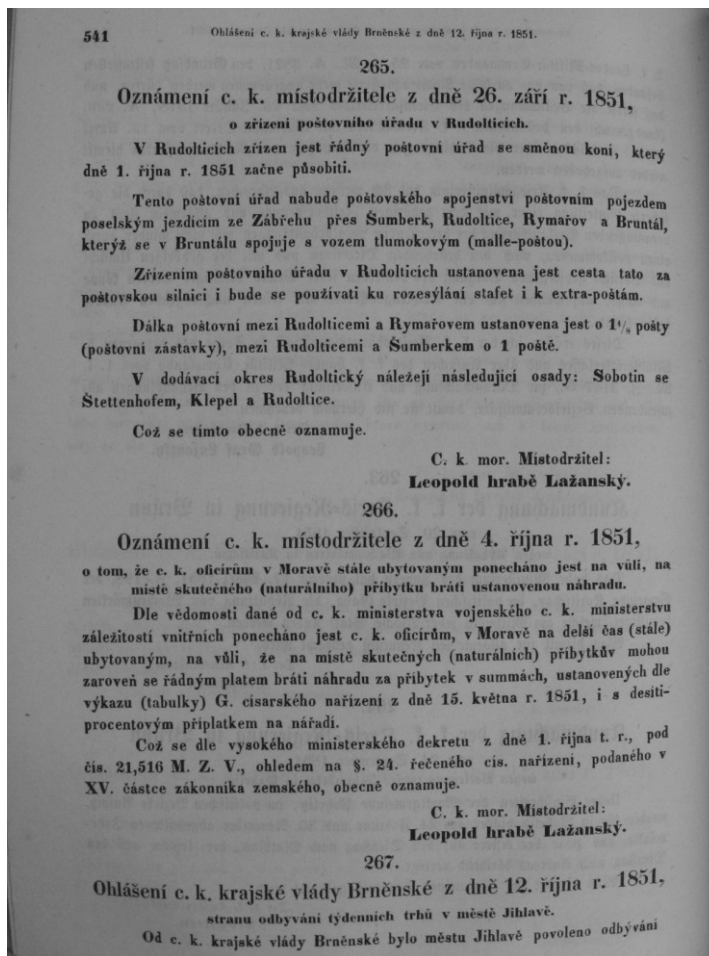
částka I. titulní list

Moravský zemský zákoník, ročník 1851

např. oznámení místodržitele ze dne 4. října 1851

č. 266/1851 mor. z. z.

Moravský zemský zákoník, ročník 1888

abecední seznam ročníku

XV

Druhý hledací seznam.

Seznam abecední

zákonův a nařízení zemských pro markrabství Moravské roku 1888 vydaných.

A.

Albumin, při výrobě albuminu (bílkoviny) z části dovolena jest práce nedělní 89, 150 *)

B.

Bartaš Vojtěch, nadlesní v Mikulově, obdržel právo úředně zmocněného soukromého zeměměřiče se sídlem v Mikulově 84, 139.

Bažant Jan, úředně zmocněný civilní inženýr ve Vídni, předsídlil do Zašové (okres Val. Meziříčský) 29, 38.

Bečva, řeka, upravení její a zastavení bystřice v pouťi horní Bečvy až k Přerovu 40, 47.

Beneš Ignát, úředně zmocněný civilní zeměměřič, předsídlil z Uh. Ostrohu do Bystřice pod Hostýnem 90, 151.

Bihařovice, místní obec, rozloučena: v Bihařovicích, Dobrušce, Dyjákovicích 83, 138.

Bílkovina, v. albumin.

Bohdalov, místní obec, rozloučena: v Bohdalov s Kyjovem, Chroustov 68, 100.

Bory horní, místní obec, rozloučena: v Bory horní s Cyrilovem, Bory dolní, Ronzavírov s Laštovičkami, Sklenné a Radčice 68, 100.

Brno, zemské hlavní město, zde zavádí se přírůžka k úhradě nákladu za přechodné ubytování vojska 26, 29.

— zemské hlavní město, povoleno, aby se nyníjší 50pěre. přírůžka obecní ku dani potravní z kamenného uhlí zde dnem 1. ledna 1889 počínajíc na dobu dalších pěti let vybírala 100, 151.

— zemské hlavní město, povoleno bylo pro rok 1889 rozvrhnutí a vybírání přírůžku 25 kr., pokud se týče 30 kr. ku každému zlatému z příjmů spolu se státní přírůžkou 127, 194.

Březník, místní obec, rozloučena: v Březník, Kuroslapy 83, 138.

C. Č.

Civilní inženýr, úředně zmocněný, Jan Bažant ve Vídni předsídlil do Zašové (okres Val. Meziříčský) 29, 38.

Civilní zeměměřič, úředně zmocněný, Bedřich Wejmekla předsídlil ze Sloupu do Třebíče 41, 51.

— úředně zmocněný, Hugo Scholz předsídlil z Mor. Ostravy do Poremby (v Slezsku) 86, 141.

— úředně zmocněný, Ignát Beneš, přeložil bydliště své z Uh. Ostrohu do Bystřice pod Hostýnem 90, 151.

Čukr, ohledání zásob cukru 77, 131.

Čenvír, místní obec, rozloučena: v Čenvír, Křivčovic s Křeplovem 83, 183.

D.

Daň následní, má se platiti z pálených tekutin lihových, která budou 1. zaří uvnitř celní linie 82, 135.

Daň ze psův vybírati povoleno bylo: — obci Hukvald-Sklenovu 18, 22.

— " Bystřici pod Hostýnem 19, 23.

— " Tršticím 20, 23.

— " Val-Meziříčí 37, 43.

— " Telči 49, 61.

— " Kyjovu 60, 89.

— " Bučovicím 110, 174.

Dobytek, za ohledání jeho a za ohledání masa povoleno bylo vybírati poplatky: — obcím Val, Meziříčí, Hornímu Líbochovu a Zhoří Holubí 8, 9.

— obci Sternberku 9, 9.

— " Moravské Třebové 10, 10.

— " Předklášteří 11, 11.

— " Tršticím 20, 23.

— " Oseku 21, 24.

— " městské Slavkovu 22, 24.

— " Německé Libavě 32, 49.

— obcím Mohelnici a Osoblaze 34, 41.

— obci Úsovu 35, 42.

— " Německé Husové 50, 61.

— " Prostoměřicím 93, 153.

— obcím Koloředovu a Břelavě 111, 175.

— " Rohle, Dolním Dunajovicím a Bílé Vody 114, 177.

— obcím Litvň, Vranovu a Velkým Prosenicím 117, 179.

— obci Starému Městu 118, 179.

— obcím Otínovsi, Žibřidovicím pro místa Žibř.

*) Prvním číslem se znamená číslo zákonův, druhým tučnějším číslo strany.

Moravský zemský zákoník, ročník 1916

chronologický seznam ročníku

První obsah.

Chronologický seznam

zákonů a nařízení pro markrabství Moravské, vydaných od 1. ledna až do konce prosince 1917.

Datum nařízení	Den vydání	O b s a h	Číslo		Strana
			částky	nařízení	
1916 27. pros.	1917 15. ledna	Vyhláška c. k. místodržitele na Moravě, jež se týká Nejvyšším rozhodnutím schváleného vybírání dávky z vina v obci Zlíně	I	1	1
27. "	15. "	Vyhláška c. k. místodržitele na Moravě, jež se týká Nejvyšším rozhodnutím schváleného vybírání dávky z nájemného v městské obci Holešově	I	2	2
29. "	19. "	Vyhláška c. k. mor.-slez. vrbního soudu zemského, jež se týče znalců pro vyvlastňování v záležitostech železničních a vodoprávních	II	4	5
1917 5. ledna	15. "	Vyhláška c. k. místodržitele na Moravě, týkající se ošetrovacích poplatků ve veřejných nemocnicích na Moravě na rok 1917 . .	I	3	3
13. "	19. "	Nařízení c. k. místodržitele na Moravě, kterým předpisy ohledně úpravy obchodu kávou se pozměňují	II	6	12
15. "	19. "	Vyhláška c. k. místodržitele na Moravě, týkající se ošetrovacích poplatků ve veřejných nemocnicích na Moravě na rok 1917 . .	II	5	11
20. "	27. "	Vyhláška c. k. místodržitele na Moravě, že bylo Hugonu Langrovi v Olomouci propůjčeno oprávnění úředně zmocněného civilního inženýra pro lesnictví	IV	8	17

Druhy publikačních prostředků

- **„ Sbíрка zákonů a nařízeních“ (od 1918 – dodnes)**
 - *zřízena první republikovou publikační normou pod č. 1/1918 Sb. z. a n.*
 - *oficiální sbírka*
 - *úřední jazyk československý*
 - *jediná originální verze (jazyková) - česká*
 - *vycházely i německé verze a slovenské (plánovány i maďarské a rusínské)*

- **Úřední list** (oficiální název *Ústřední list Republiky československé*)
 - *původně **Pražské noviny** – od 19. století – soukromé noviny s úřední rubrikou*
 - *Pražské noviny – po roce 1918 - vzniku československého státu*
 - *(v německé verzi Prager Zeitung), který nahradil bývalé sbírky Wiener Zeitung a Budapesti Közlöny*

Československé sbírky po roce 1918

Recepce právního řádu po roce 1918

- **tzv. recepční norma – zákon č. 11/1918 Sb. z. a n.**

„(v)eškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti“

X

Ústava 1920

„pozbývají platnosti všechna ustanovení, která odporují této ústavní listině a republikánské formě státu, dále všechny dřívější ústavní zákony, i když by jednotlivá jejich ustanovení nebyla v přímém rozporu s ústavními zákony Československé republiky.“ – viz čl. IX zákona č. 121/1920 Sb.z. a n. ze dne 29. února 1920, kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky

Formy předpisů

První sbírky od 18. století

nebyla žádná jednotná forma předpisů

- různé druhy – podle autorů – jednotlivých úřadů
- nebyly vyjmenovány jednotlivé druhy předpisů – až do roku 1918

Např.

- „*Verfassung*“ - „nařízení“ , „*sepsání*“ , „*ústava*“
- „*Gesetze*“ – „zákon“
- „*Dekret*“, „*Hofdekret*“, „*Handbillet*“ nebo „*Patent*“- v *justiční oblasti*
- „nařízení“ - v soudní oblasti se nazývala spíše „cirkulační nařízení“ a naopak v oblasti politické „císařské nařízení“.
- zásadní předpisy byly už od dob Marie Terezie označovány jako „patent“
- pokud je vydávala na základě „nejvyššího rozhodnutí“ nebo „nejvyššího zmocnění“ spojená česko-rakouská dvorská kancelář byly pojmenovány „dvorský dekret“.

Po roce 1918

- výslovně vyjmenovány v publikačním zákoně o zřízení Sbírek zákonů
- „zákony“ + podzákoné předpisy („nařízení“ a „vyhlášky“)

Publikace versus vyhlášení předpisů

Vyhlášení x Publikace

Časová působnost předpisů

Účinky vyhlášení předpisů

- „zavazující moc“
- „platnost“,
- „zůstávat v moci“
- „účinnost“
- tzv. *legisvakanční lhůta*

Autentický text předpisů

- úřední jazyk
- originální text – více jazyků?
- úřední překlad

Moderní podoba publikace předpisů ve 21. století

- **Sbírka zákonů**

- i v současné době jediná centrální oficiální publikační sbírka
- pouze v listinné formě
- správce a vydavatel sbírky - ministerstvo vnitra
- pouze stejnopis - není k dispozici tzv. konsolidované znění – aktualizovaný text se zapracovanými novelami
- nová elektronická online verze **eSbírka zákonů** – plánována na rok 2024 ??????
https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/cesko-esbirka-egovernment-vlada-ministerstvo-vnitra-vit-rakusan_2202140500_sto?_ga=2.255928066.886053509.1668677263-785704261.1644866997

- **Sbírka právních předpisů**

- nová sbírka speciální pro předpisy obecní, krajské a zbytkové ústředních státních úřadů
- pouze elektronická online – včetně konsolidovaných znění
- má začít fungovat od 1. ledna 2022

Oficiální zdroj stejnopisu Sbírký zákonů:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

Neoficiální zdroje právních předpisů:

- ÚZ – papírová konsolidované texty zákonů (www.sagit.cz)
- elektronické právní informační systémy – např. ASPI (www.aspi.cz)

Literatura

- Kalousek, Vratislav. O vyhlášení předpřevratových norem v jazyce státním. Právník, 1935, s. 297-306.
- Kindl, Vladimír. K publikaci tzv. společného zákonodárství pro rakouské a české země před 2. prosincem 1848, In: Malý, K. a L. Soukup (eds.) Vývoj české ústavnosti v letech 1618-1918. Praha: Karolinum, 2006.
- Kindl, Vladimír. O původně rakouských právních předpisech, které se dnem 28. října 1918 staly součástí československého právního řádu, a o jejich vyhlášení. Právní fórum, *příloha 8/2008*, s. 1-11.
- Kindl, Vladimír. První svazek říšského a českého zemského zákoníku a právní předpisy tzv. doby předbřeznové, In: V. Knoll (ed.) Pocta Stanislavu Balíkovi k 80. narozeninám. Acta historico-iuridica Pilsnensia. Plzeň, Aleš Čeněk, 2008, s. 157–16.
- Kindl, Vladimír. Polozapomenutý „návrh zákona“ o autentickém textu říšského zákoníku v českém jazyku z roku 1907“, In: Klíma, K., Jirásek, J. (eds.) Pocta Jánů Gronskeému. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008, s. 594-599.
- Králík, Lukáš. Moravský zemský zákoník (1848-1948). Moderní dějiny, 2016, ročník 24, číslo 2, s. 97-113. dostupné: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/moravsky-zemsky-zakonik>.
- Králík, Lukáš. Slezský zemský zákoník. Acta Universitatis Carolinae Iuridica, 2017, ročník LXIII, číslo 1, s. 25-36. dostupné z: <http://www.prf.cuni.cz/res/dwe-files/1404055818.pdf> a <http://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/slezsky-zemsky-zakonik>.
- Králík, Lukáš. Podkarpatská Rus a publikace právních předpisů. Správní právo, 2017, ročník L., číslo 1, s. 29-43. dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/podkarpatska-rus-a-publikace-pravnich-predpisu.aspx>.
- Králík, Lukáš. Český zemský zákoník. Právník, 2017, ročník 156, číslo 9, s. 783-798.
- Králík, Lukáš. Zemské sbírky právních předpisů. Právní rádce, 2018, ročník XXVI, číslo 2, s. 62-67. dostupné z: <https://ihned.cz/c1-66044860-zemske-sbirky-pravnich-predpisu>.
- Králík, Lukáš. Říšský zákoník a počátky formální publikace předpisů. Právní rádce, 2018, č. 9, s. 64-69. dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-66234290-rissky-zakonik-a-pocatky-formalni-publikace-predpisu>.
- Králík, Lukáš. Sbírká zákonů a publikace předpisů po roce 1918. Právník, 2019, č. 3, s. 307-328.
- Králík, Lukáš. Slovenské sbírky a publikace právních předpisů. Právní obzor, 2019, č. 1, s. 3-21.
- Králík, Lukáš. Tradice publikace práva a sbírky právních předpisů. Archivní časopis, 2019, ročník 69, č. 1, s. 20-53.
- Králík, Lukáš. Publikace právních předpisů pro slovenské prostředí před rokem 1918. Historický časopis. 2022, č. 1, s. 53-86.

Závěr

Dotazy?

Děkuji.

(tato prezentace slouží pouze pro studijní účely studentům FF MU a nemá být veřejně rozšiřována, např. zpřístupňována na sociálních sítích)

kontakt:
luckykralik@seznam.cz